

Kabalen gikk opp

Taler

Olemic Thommessen

Dato

24 oktober 2013

Sted

Slottet

Omstendigheter

Tale ved stortingsmiddagen

- 1 Deres Majesteter, Deres Kongelige Høyheter, prinsesse Astrid, mine damer og herrer,

- Som Hans Majestet påpekte er den årlige middagen her på Slottet en lang og
5 kjær tradisjon. Og tradisjon, ja, det blir det når noe er vellykket. Og dette er vellykket. Ikke bare fordi det er hyggelig, men også fordi det er viktig. Det vil jeg komme tilbake til.

- Og det er viktig i kraft av den formidlingen, av den fortellingen, som ligger
10 mellom folk og drott om tillit, om vennskap i overordnet forstand. Særlig kommer dette til syne ved et nytt storting. Som har ledet frem til en ny regjering.

- Ja, tidspunktet er aldeles perfekt. Det ligger akkurat slik at den gamle
15 statsministeren, som han selv uttrykker det med glede, og jeg tror med en viss lettelse, kan hente avisen i slåbrok og gummistøvler. Og at han endelig kan få lov til å kjøre bilen sin selv. Det virker som om det er etterlengtet. Kort og godt han trenger ikke sin sorte bil og sin sjåfør.

- 20 Så er det med den nye statsminister. Ennå ikke har hun tumlet lenge nok i krokodilledammen mellom opposisjon og presse til at hun helt har oppdaget og måttet ta inn over seg hvorfor hun har fått sort bil. En medlidende sjåfør antakelig. Ennå kan hun cruise rundt og glede seg over valgets medvind og suksessrike regjeringsdannelse. De er altså lykkelige begge to, og rede til å bla om
25 til nye kapitler i politikkens og eget liv.

Og de er ikke alene om det, Deres Majestet. Vi har meget nytt å by på fra

30 Stortinget i disse dager. Ved inngangen til en ny periode begynner vi alle med
blanke ark. Og i all omkalfatringen med et nytt storting er vi litt utålmodige
med å komme oss i gang med fargestiftene, for å si det med Prøysen. Så langt,
Deres Majestet, er nok ikke korridorene fylt av elevert samtale og viktige
politiske overlegninger. De er mer preget av pappesker og flyttesjau.

35 Ikke siden krigen har Stortinget hatt så mange nye representanter på plass, 77 i
tallet etter at regjeringsdannelsen har skjedd. Og det å være førstereis er ikke
bare, bare. Grønnskolling på dekk, Deres Majestet, det vet De alt om som har
vært i seilingen. Og disse stakkarer har i det senere måttet motta alle gode råd og
hint fra oss som har vært med en stund, ikke minst om aftenens begivenhet. Og
40 jeg kan forsikre, det er høye forventninger.

Men vi har også fått mer grønt. Vi har fått et grønt parti. Miljøpartiet De
Grønne. Et foreløpig ubeskrevet blad. En spennende spire. Og vi håper det ikke
blir et ugress i bedet.

45 Nye statsråder har vi også fått. Hvis man kaster blikket nedover på hver side her,
så ser de ganske rolige ut. Det er et bedrag, Deres Majestet. I virkeligheten sitter
de og brenner på stolene og vil aller helst tilbake til sine budsjetter, for febrilsk å
lete etter poster å gjøre noe med. For her skal bli en ny profil, må vite.

50 Se bare på vår finansminister. Bak et ektefødt smil kan vi allerede nå ane
lidelsens skjønne drag over hennes panne. Og det er ikke rart når man skal finne
ut av den avgåtte regjeringens kreative finter og grep i et stort og sammensatt
budsjett.

55 Noen har også, som følge av et antrekk som av motepolitiet er karakterisert som
en dårlig sydd skotsk pysjamas, oppdaget at vi også har fått en stortingspresident
som er ny. Jeg brukte ikke bunaden i dag, Deres Majestet. Den kunne jo ha
inspirert Dronningen til å ville skifte ut alle juledukene i hele huset her. Men
60 nye juleduker er jo tross alt billigere enn en rekke av de ideer jeg tror vertinnen
har et potensial for å komme opp med. Kjenner jeg Dronningen rett, tror jeg
heldigvis Kongens bekymring om fåmæltighet er overflødig. Her kommer nok
ideene frem, og godt er virkelig det.

65 Nasjonen bygges nemlig ikke bare av Finansdepartementets tørre tallmenn
alene. Nasjonen trenger også hjelp fra en som med et kvalitetssikkert øye vet å

løfte frem kunsten, vet å løfte frem estetikken, vet å løfte frem kulturarven i vårt samfunn. Og ettertiden er jeg sikker på vil sende Dronningen mang en god
70 tanke for at vi nettopp i gode tider har kunnet gjøre det. Og med en slik inspirasjon som vi ofte har møtt nettopp fra hennes side.

Jeg er helt sikker på at tilgjengeliggjøringen av de kongelige gjenstander, istandsettelsen av de kongelige bygninger, ja, kort sagt hele den kulturarv som
75 Kongehuset representerer vil bli langt bedre husket enn et par kilometer med motorvei som koster omtrent det samme. Jeg vil for samferdselsministernes vegne bemerke at dette gjelder ikke E6 fra Biri forbi Lillehammer.

Kongen var inne på at vi kanskje var litt merket av valgkampen, og at en
80 gemyttlig middag nok kunne være på sin plass. Så sant, så sant, Deres Majestet.

Riktignok kunne vi på valgnatten, når vi hørte de parlamentariske lederne, konstatere at alle hadde vunnet - riktig storartet! Men for noen ble det jo allikevel slik, at historien om vinningen og spinningen når det kom til makten
85 og æren ble som den ble. Det er demokratiets nådeløse lov. Nominasjon og valgkamp er et være eller ikke være for slike som oss.

Men det gir seg ikke der. Nei da, for etter valget reiser det seg et nytt spørsmål. Men da er det spørsmålet om hvem som blir og hvem som ikke blir. Om de som
90 ble noe de ikke ville. Og om de som ble noe helt overraskende som ikke engang pressen hadde tenkt seg. De som ble forfremmet til herlighet og de som ble skuffet. De som ble flyttet og de som ble igjen.

Og i påvente av at kortene skal legges og kabalen gå opp går vi nå der og venter,
95 vi som ble igjen. Rusler mellom avfallscontainere, pappkasser, journalister og annet løsøre. Jeg ser at Redaktørforeningen er representert her i aften.

Det er kanskje å ta meget munnen for full at journalister er løsøre, men det er jo allikevel utrolig hvor vi finner dem. I vinduskarmer, utenfor nøkkelhull, altså de
100 underligste steder vet de å finne tilhold, og de har gjennom de siste uker henslept seg i dyp tristhet over manglende kunnskap om det som skjedde der inne som de så lengselsfullt gjerne skulle visst mer om.

Og så på tampen av dette, og etter vår første ordentlige debatt, er det ikke bare
105 hyggelig, men det er også viktig å samles her ved Kongens bord.

Kabalen gikk opp. Og kortene kan legges tilbake i esken. Kongens middag samler slik vi er samlet. Og den høytid preget av vennskap og varme vi opplever her sammen med vår kongefamilie minner oss om det viktige i fundamentet vi har felles. Alle her har vi en rolle å spille på den konstitusjonelle arena som heter nasjonen Norge. Alle skal vi fylle de rollene som de menneskene vi er. Og det er viktig at menneskene fyller rollen. Ikke at rollen fyller menneskene.

Og i den sammenheng fremstår jo den kongelige familie som et fantastisk eksempel.

For hva enten vi er kongemakt, domstoler eller vi er folkets valgte representanter er vi alle knyttet sammen om det som til syvende og sist bunner i et tillitsforhold mellom befolkning og stat. Vårt samfunn bærer den fantastiske kvalitet i seg at den først og fremst er bygget på tillit. Tillit, ikke makt. Tillit enkeltmennesker i mellom, tillit til felleskapene i lokalsamfunn eller til frivilligheten, tillit til rettssystemet, og til oss som folkevalgte representanter.

Det er et stort ansvar å være den tilliten verdig, å kontinuerlig bygge den tillitskulturen som vårt demokrati er tuftet på. Det handler om et transparent system. Det handler om anstendighet i debatt. Det handler om å sette nasjonens interesser først og ikke egne eller politisk agenda. Det handler om å trekke alle med. Passe på at ingen grupper, det være seg nasjonale minoriteter, sosiale grupper, eller nye landsmenn, faller utenfor det eierskapet til demokratiet vårt som er nødvendig. Vårt land skal bestå av deltakere, ikke av tilskuere.

Og det handler, slik kongefamilien gjennom sin gjerning så flott viser oss, det handler om å være tilstede, være interessert i den enkelte vanlige borgers velferd, det handler om mennesker, ikke om systemer.

Neste år feirer vi 200-årsjubileet for Grunnloven. Og nettopp den historien handler jo nettopp om å inkludere nye grupper. Inkludere de jordløse, inkludere jødene og inkludere kvinnene, slik vi nå markerer i år.

Men vårt land har også en lengre historie om demokrati.

En gang da dette kongeriket var i sin vorden, da den første bestemmelse i den første skrevne lov i vårt land ble festet til papiret, allerede da var tanken der om

vennskap mellom folk og drott, om fellesskap som den gang ble definert innenfor rammene av religionen, om nærheten mennesker i mellom, om viktigheten av å ville hverandre vel.

150 Deres Majestet,

Jeg velger å avslutte denne talen med den første strofen fra Gulatingsloven. Den hører til den juridiske poesi og den forteller oss kjernen i det jeg tror vi kan være stolte av den dag i dag, mer enn 1000 år senere.

155

FOR DET ER OPPHAVET TIL LOVENE VÅRE
AT VI SKAL VENDA OSS MOT AUST
OG BE TIL DEN HEILAGE KRIST OM GODT ÅR OG FRED
OM AT VI SKAL HALDE LANDET VÅRT BUSETT
160 OG LANDSHERREN VÅR HEIL
HAN VÆRE VÅR VEN OG VI HANS
OG GUD VÆRE VEN TIL OSS ALLE

Med det vil jeg utbringe vår skål til Kongen.

165

Kilde

Epost fra Stortingets administrasjon

Emner

Demokrati, Festtale, Kongehuset, Kongen, Storting

170

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kabalen-gikk-opp>

175

180